

Панасюк Валентин Анатолійович
Макієвська Катерина Юріївна

Внутрішньополітичні проблеми в РФ та їх вплив на зовнішню політику

УДК 327.5 (477)
DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2022-6.6>

Панасюк Валентин Анатолійович
кандидат політичних наук, викладач
Відокремленого структурного підрозділу
«Київський транспортно-економічний
фаховий коледж»
Національного транспортного
університету
вул. Васильківська, 20, Київ, Україна
ORCID: 0000-0003-4655-0553

Макієвська Катерина Юріївна
студентка
Навчально-наукового інституту
міжнародних відносин
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
вул. Ю. Ілленка, 36/1, Київ, Україна
ORCID: 0000-0002-4681-3379

У статті досліджуються впливи внутрішньополітичних процесів на зовнішню політику РФ в часи незалежності. Тому метою статті є визначити вплив внутрішньополітичних процесів на зовнішню політику РФ в період незалежності. Розкриваються наслідки розпаду СРСР для провладної еліти Москви. З'ясовуються причини і наслідки побудови авторитарного режиму у РФ. Аналізуються ідеологічні засади зовнішньої політики Кремля. Визначаються причини і можливі наслідки українсько-російської війни.

Відзначено, що розпад СРСР був закономірним явищем. Станом на 1991 р. це відповідало інтересам опозиційної до М. Горбачова комуністичної еліти Кремля. Встановлено, що прихід до влади В. Путіна було закономірним явищем для пострадянського суспільства. За відсутності трансформаційних змін відбулась реставрація авторитарного режиму. Внутрішньополітичні процеси знищили опозиційні центри в країні і спровокували агресивну зовнішню політику. Еліта «старої формації» поставила ціль відродити СРСР шляхом геополітичної боротьби. Потерпівши поразку, перейшла до відвертої військової окупації країн пострадянського простору. Боротьба РФ за вплив на пострадянському просторі супроводжувалась «брудною» інформаційною кампанією, активною підтримкою РПЦ злочинних дій провладної еліти РФ. Мета – зомбування власного населення для ствердження авторитарного режиму, створення в російському суспільстві потрібного для Кремля образу зовнішнього і внутрішнього ворога, дискредитація України, США, ЄС і НАТО у РФ і світі. Стримана позиція США і НАТО щодо імперіалістичних амбіцій РФ призвела до: окупації окремих територій Грузії; війни проти України; протистояння РФ із США, ЄС та НАТО; поставила світ на порозі Третьої світової війни. Колективна підтримка Євроатлантичною спільнотою України є єдиним можливим сценарієм порятунку суспільства від подальшої ескалації агресії РФ на пострадянському просторі.

Ключові слова: пропаганда, еліта, опозиція, революція, «руський мир», війна, окупація, трансформація, геополітика, інтеграція.

Вступ. Повномасштабний напад РФ на Україну став закономірним явищем її внутрішньополітичних процесів. Зовнішню політику Москви характеризує інформаційна пропаганда її ЗМІ, маскуючи злочинні плани кремлівської еліти стосовно України і світу.

Головною метою цих дій визначалось знищення правосуб'єктності України, ліквідування суверенних прав українського народу, зупинення в Україні процесів демократизації, євроатлантичної інтеграції, «очищення» суспільства від комуністичного минулого є традиційним і споконвічним прагненням провладної еліти російського суспільства. Втрата контролю РФ над Україною є не припустимою для Москви. По факту в Кремлі це вважають втратою імперського статусу РФ. Для України входження до складу РФ – це втрата її незалежності.

В російсько-українській війні триває боротьба двох цивілізацій – європейської і євразійської. На карту поставлено не просто існування української держави, а існування самого українського народу та Європи.

На сьогодні Євроатлантична спільнота підтримує Україну у боротьбі із агресором, захищаючи український народ від геноциду РФ і виборюючи власне право на подальше гідне існування.

Мета статті – визначити вплив внутрішньополітичних процесів на зовнішню політику РФ в період

незалежності. Зазначена тема потребує вирішення таких науково-дослідних завдань:

- з'ясувати наслідки розпаду СРСР для провладної еліти Москви;
- дослідити причини і наслідки побудови авторитарного режиму у РФ;
- проаналізувати ідеологічні засади зовнішньої політики Кремля;
- охарактеризувати причини і наслідки українсько-російської війни.

Методи дослідження. Дослідження внутрішньополітичних процесів РФ та їх вплив на зовнішню політику передбачає використання емпіричних методів – спостереження та опис. Теоретичних методів – аналіз, систематизація, пояснення і узагальнення. Комплексне використання цих методів дозволяє досягти поставленої мети і завдань даної теми.

Результати дослідження. Розпад СРСР був, безумовно, закономірним процесом, а не бажанням того чи іншого політичного діяча. Екс-комуністи, своєчасно усвідомлюючи незворотність цього процесу, змогли отримати владу та стати провідною елітою вже в новій державі. Так, опозиційний до М. Горбачова політик Б. Єльцин, зацікавлений в розпаді СРСР за власними мотивами, без став першим президентом РФ, незважаючи на своє минуле. Саме тому, скоріше за все, в Біловезькій Пуці він вітав незалежність України, скріпивши її

своїм підписом. У той же час, щоб послабити можливі наслідки розпаду, було створено СНД. З розпадом СРСР пострадянська номенклатура РФ не зазнала люстрації. Очищення влади від «старої формації» в країні не відбулось. Це і стало однією із ключових проблем в подальшому розвитку РФ.

У 1999 р. Президент РФ Б. Єльцин через вік і хвороби не міг далі виконувати свої обов'язки. Субелітні угруповання домовились, що його наступником стане В. Путін. Вибір цієї кандидатури не був випадковим. В. Путін – продукт системи. Офіцер колишнього радянського КДБ, очільник наступниці КДБ – ФСБ, голова уряду. Така людина здавалась оптимальною політичною фігурою на владному олімпі посттоталітарної держави для пострадянської еліти РФ. Із таким лідером представники «старої формації» не боялись радикальних змін на зразок країн Балтії. Субелітні олігархічні клани вважали В. Путіна лояльним до корупції за умови підтримки його влади. Народ, що ніколи не знав демократії і був зморений хаосом 90-х років, вбачав у відставному офіцері ФСБ рятівника нації. На момент здобуття влади він практично влаштував весь політичний істеблішмент і електорат. Російський народ став заручником пострадянської ментальності. Не станемо заперечувати і особисті якості цього лідера. Хороші організаторські здібності, харизма, вміння маніпулювати людською свідомістю. Наявність вищої освіти, навчання у школі розвідки та подальша служба у ФСБ і робота в уряді додали необхідних знань і знайомств для забезпечення успішної подальшої політичної кар'єри. Прихід В. Путіна до влади дивним чином збігся із початком Другої чеченської війни і хвилею терористичних актів у житлових будинках РФ. Не виключено, що такий збіг не був випадковим. Можливо, це організувало ФСБ з метою підняття рейтингу В. Путіна в народі в боротьбі із тероризмом і відволікти народ від внутрішніх проблем, мобілізувавши народ перед образом міфічного внутрішнього ворога. Це було необхідно заради здобуття влади і побудови власного авторитарного режиму.

Першими кроками на посаді другого Президента РФ стало зміцнення особистої влади. Реформи вертикалі влади призвели до того, що перша особа держави отримала змогу де-факто призначати і звільняти губернаторів, затверджувати суддів. Біля губернаторів і мерів з'явилися повпреди та сіті-менеджери. По суті це були люди із апарату адміністрації президента. Вони почали відігравати головну роль у прийнятті важливих рішень на регіональному рівні. Так поступово судова і виконавча гілки влади опинились під контролем чинного президента. Місцеве самоуправління по-факту зникло. В ході подальших реформ під вплив президента потрапила і законодавча гілка влади. Узурпація всіх гілок влади викликала опір опозиційно налаштованої частини суспільства.

«Закручування гайок» призвело до того, що навіть окремі олігархи почали вбачати в цьому загрозу для власного бізнесу. Однак можливість зупинити самого узурпатора уже було втрачено. Розпочались справжні гоніння на олігархів, працівників ЗМІ і політиків, що не погоджувались із існуючим станом речей. По країні прокотились арешти відомих бізнесменів, політиків, журналістів. Частина із них втекли за кордон і згодом померли за загадкових обставин. Інші були усунуті фізично. Прикладом є Б. Березовський, Б. Немцов, О. Литвиненко, Г. Політковська. Кинуті за ґрати М. Ходорковський і О. Навальний. Звичайно доказів, що могли б чітко довести причетність вищих осіб держави до цих злочинів, немає. Однак розвиток подій у кожному епізоді вказує на зацікавленість самого В. Путіна до усунення цих людей із політичного життя.

В країні поступово закрились всі опозиційні ЗМІ. РФ перетворилась в поліцейську державу. Режим В. Путіна почали називати мілітократичним. Чисельність колишніх військових при владі дійсно стала рекордною. Автоматично це зміцнювало особисту владу першої особи держави.

По мірі узурпації влади і перетворення держави на тоталітарну країну апетити кремлівської еліти зростали. РФ з кожним роком активніше розгортала зовнішньополітичну діяльність. Риторика Кремля з кожним роком ставала агресивнішою. Москва обурювалась наближенням НАТО до власних кордонів, розширенням ЄС на пострадянському просторі. В Кремлі вирішили піти шляхом геополітичної боротьби із своїми головними противниками – ЄС, НАТО і США. На протигагу ЄС, РФ 10 жовтня 2000 року створила ЕврАзЕС, членами якого стали РФ, Казахстан, Білорусь, Киргизстан, Таджикистан. 14 травня 2002 року ДКБ трансформується в ОДКБ. На пострадянському просторі вона мала стати альтернативою НАТО. За задумом Кремля в неї мали вступити переважна більшість держав колишнього СРСР. Де-юре станом на сьогодні в організацію входять: РФ, Вірменія, Білорусь, Казахстан, Киргизстан, Таджикистан. Постійне бажання РФ домінувати в інтеграційних структурах не сприяло внутрішній інтеграції держав. Члени ЕврАзЕС і ОДКБ насторожено ставляться до власної участі в цих міжнародних організаціях. Де-юре вони продовжують існування, але де-факто є формальними утвореннями. З самого початку створення під прицілом Москви опинились Грузія і особливо Україна. Спроби затягнути Грузію і Україну в ці організації не дали результату. СНД також не виправдала сподівання Кремля. Прагнення РФ підпорядкувати інші держави призвело до їх небажання повноцінно співпрацювати в рамках СНД. Україна стала засновницею і учасницею-спостерігачем даної організації, але без членства в ній. Отже, дипломатична боротьба Москви за геополітичний вплив в рамках інтеграційних об'єднань не мала бажаного успіху [10].

Першою серйозною поразкою Москви в боротьбі із США за Україну стали події 2004 року. Мирна Помаранчева революція розкрила прагнення народу провести демократичні вибори і інтегруватися у Євроатлантичні організації. РФ намагалась дипломатичними каналами зупинити ці процеси, але програла. На відміну від другого Президента, Третій президент України оголосив про одновекторність в зовнішній політиці. Україна чітко заявила про відмову від інтеграції в Євразійські міжнародні організації, віддавши перевагу Європейським. Спільна спроба України і Грузії отримати ПДЧ у квітні 2008 року для вступу в НАТО зазнає краху. Кремль здобув дипломатичну перемогу, натиснувши на ФРН. Остання по факту заблокувала надання ПДЧ для двох держав. У травні цього ж року Київ здобув дипломатичну перемогу. Україна вступила в СОТ. Подібні кроки сусідніх держав в Кремлі розцінили вкрай негативно. Москва дістала свій головний «козир» в зовнішній політиці з Україною. Між двома державами розпочались «газові війни». Залежність України від енергетичних ресурсів РФ не можна заперечити. Ціна на газ різко піднялась в декілька разів. Це спровокувало політичну кризу в Україні. У відповідь Київ пригрозив значно підняти ціну за транзит газу через свою територію. Росія заборонила експорт української продукції на свою територію і зіштовхнулася із продовольчою проблемою. Це змусило її йти на компроміс із Україною [14].

Однак саме після Помаранчевої революції РФ розпочинає активну інформаційну пропаганду по дискредитації України, США і НАТО. Слід зазначити, що США надавала активну всебічну підтримку Помаранчевій революції. Без підтримки Вашингтону її перемога була б доволі складною. Потерпівши поразку на дипломатичному фронті, Росія змінює напрям боротьби. Поступово ЗМІ Кремля активно вдаються до фальсифікації історичного минулого. Територія пострадянського простору оголошується сферою впливу РФ. Історичну постать С. Бандеру і українську владу називають «нацистами». Політичним інструментом боротьби стає російська культура. Лунають звинувачення про приниження національно-культурних прав російськомовного населення України. В російському кінематографі починають зніматись українофобські фільми. Українці зображуються боязкими, простими гречкосіями. Вони не окрема нація, а щось на подобі етнічної групи російської нації. Їхня мова нагадує російську говірку. На фоні такого українця росіянин виглядає розумним, мудрим і мужнім. Територія Криму зображується російською землею. Севастополь нібито місто російської слави. Розгортається конфесійна війна. Центральною ідеологією Москви стає концепція «русского мира». Її головним автором є О. Дугін. Захист і єднання російськомовних пострадян-

ського простору стає основною темою ЗМІ РФ. РПЦ стає релігійно-ідеологічним рупором Кремля. Московський патріархат вводить термін «духовные скрепы». Вони виправдовують агресивну політику Кремля. Маючи третину своїх багатств на території України і підтримку президента РФ, Московський патріархат виступив проти надання ПЦУ Томоса про автокефалію. Церковну війну Україна програла. Вселенський Патріарх Варфоломій I відмовився проголосити автокефалію ПЦУ у 2008 році. Уряд України, відстоюючи національні інтереси, категорично відмовився приймати російську мову другою державною. Парламент України офіційно визнав події 1932–1933 рр. геноцидом проти українського народу. Подібні кроки викликали протести у Москві. РФ вважала це образою, асоціюючи себе із СРСР. Бажаючи відродити дану державу, В. Путін офіційно заявив, що розпад СРСР – найбільша геополітична катастрофа ХХ ст. [3–5; 9; 11].

2008 рік став першим роком ХХІ ст., коли РФ заради досягнення геополітичних цілей використала військові сили. Прикриваючись захистом громадян Росії, ЗС РФ, порушуючи територіальну цілісність Грузії, окупували частину її території. Реакція світової спільноти була вкрай слабкою. Де-факто жодних серйозних наслідків для РФ ця війна не мала. ЄС, США і НАТО за суттю обмежились засудженням російської агресії. Кремль натомість довів свою готовність застосовувати зброю відстоюючи свої інтереси на міжнародному рівні. Москва святкувала триумф. РФ офіційно заявила, що готова захищати своїх громадян в будь-якому куточку світу. Така заява повинна була налаштувати проти Росії увесь демократичний світ. Цього не сталося. Натомість заморожений конфлікт на території Грузії остаточно перекреслив спроби грузинського народу інтегруватись в НАТО. В Москві це розуміли і почали вважати, що війна – це найефективніший метод вирішення проблеми.

Прорахунки Помаранчевої команди і активна пропаганда та фінансова підтримка Москви передвиборчої президентської кампанії 2010 року дала очікувані результати. Четвертим президентом України став промосковський політик В. Янукович. Кремль, відчувши перемогу, перейшов у наступ. Знизив ціну на газ і нав'язав проросійському уряду України «Харківські угоди». Відповідно до них, термін базування військово-морської бази на Кримському півострові збільшився до 25 років. В українському суспільстві зросла напруга. У парламенті під час ратифікації даної угоди виникла бійка між владою та опозицією. В суспільстві почали говорити про зраду національних інтересів. Влада натомість внесла зміни до Конституції України, намагаючись створити авторитарний режим на зразок РФ.

Під кінець правління В. Януковича зовнішня політика української влади нагадувала торги на

аукціоні. Постійні візити українських політиків в Кремль і ЄС супроводжувались домовленостями, хто із двох сторін запропонує вигідніші для них умови за Україну. В результаті закулісних переговорів і корупційних схем більш вигідними особисто для В. Януковича та його команди стали умови РФ. Шокуюча заява від українського уряду була підписана 21 листопада 2013 року. КМУ призупинив процес підготовки до укладення Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

Низка проблем, накопичених в українському суспільстві, спровокувала Революцію Гідності. Побиття мітингувальників на майдані Незалежності стала поворотним пунктом подій. В центрі української столиці розпочалось збройне протистояння між учасниками революції і спецвійськами. В результаті виник термін – «Небесна сотня». В пам'ять про загиблих революціонерів. Варто зазначити, що загиблі були з обох сторін. До сьогодні залишається не з'ясовано, хто віддав наказ розігнати Євромайдан і хто стріляв по мітингувальникам із готелю «Україна». Спроби Москви зупинити чергову революцію в Україні силами власних спецпризначенців не мали успіху. Режим В. Януковича впав. Сам він утік до Росії. Цього разу змиритись із таким станом речей в Кремлі не збирались. Врахувавши уроки російсько-грузинської війни, Москва розпочала окупацію Кримського півострова. Розгубленість тимчасового революційного уряду України вдались взяти. Чіткої команди застосувати зброю проти ворога із Києва не надійшло. Росія захоплювала військові частини ЗСУ, прикриваючись місцевим цивільним населенням, всупереч міжнародним конвенціям. ЗСУ в Криму не мала бажання відкривати вогонь на ураження без команди. Значна частина добровільно перейшла на бік ворога. Анексія Криму без жодного пострілу стало черговим тріумфом РФ. Рейтинг В. Путіна різко зріс [6]. В Криму до приходу «зелених людей» все було підготовлено. Місцеве населення, зомбоване російською пропагандою, в масі своїй привітно зустріло окупантів. Російський народ, аналогічно зомбований пропагандою, що Крим – це Росія, був сповнений гордості за свою державу. Кожен росіянин вважав, що його країна виконує важливу місію, повертає землі РФ. Антиукраїнські лозунги російської пропаганди – «нацисти», «бандерівці» і «київська хунта» – полонили російські ЗМІ. Солдати РФ були сповненні відчуттям, що вони нібито визволяють російськомовне населення Криму від злочинного режиму в Україні. Слід зауважити, що до окупації Криму Україна не просто програла Росії інформаційну війну. Складається враження, що вона навіть не вступала у саму боротьбу за інформаційний простір. Російські пропагандистські ЗМІ окупували Україну ще до приходу її військ. Оточення Л. Кучми і В. Ющенко не приділяло достатньо уваги інформаційній політиці. В роки президента В. Януковича про інфор-

маційний спротив РФ не могло бути і мови. Це має вкрай негативні наслідки для України. Цим значною мірою і пояснюється колабораціонізм місцевого населення із окупантами в Криму і на Сході України. Окрилені успіхом в Криму, ЗС РФ без розпізнавальних знаків зайшли на Схід України, продовжуючи «гібридну війну». Сподівання на аналогічну швидку перемогу на материковій Україні швидко розвіялись. 14 квітня 2014 року українська влада розпочала АТО. З 30 квітня 2018 року була введена ООС. Україна втратила частину території, але зберегла суверенітет. Ворога зупинили. У 2019 році ПЦУ здобула перемогу у Церковній війні із РПЦ, отримавши нарешті Томос про автокефалію. Однак РПЦ навіть в умовах повномасштабної війни вдається втримувати під своїм контролем церковні приходи в Україні. Для порівняння станом на 10.19.2022 р., загальна кількість парафій УПЦ МП в Україні – 11 500, а ПЦУ – 7500. Таким чином, вона надалі продовжує зберігати ідеологічний вплив на українське суспільство. З початку 2023 року УПЦ МП по суті вигнали із православної цитаделі України – Києво-Печерської лаври. Під час обшуку правоохоронці знайшли літературу, антиукраїнського змісту, що підтримує війну РФ проти України [4; 11].

Реакція Євроатлантичної спільноти була миттєвою. Демократичний світ засудив агресію РФ проти України. ООН прийняв резолюцію про невизнання окупованих українських територій. Кримський референдум, ДНР і ЛНР були визнані нелегітимними. Навіть соратник В. Путіна Президент Білорусі О. Лукашенко заявив, що де-факто Крим російський, а юридично – український. Не виключено, що така риторика білоруського диктатора була викликана побоюванням окупації ЗС РФ Республіки Білорусь. ЄС, США і НАТО ввели санкції проти РФ. ПАРЕ виключила агресора із організації. Санкції вдарили по економіці РФ. Підірвали її політичний імідж у світі. Однак їх вплив не був настільки масштабним, щоб зупинити агресора. Москва звикла, що після різкого осуду за окупацію чужих територій настає фаза перезавантаження стосунків із Заходом і США. Однак окупована територія залишається у складі РФ. Потрібно просто перечекати коли ЄС, НАТО і США заспокояться. Частково її очікування виправдались і цього разу. У 2019 році, незважаючи на протести українських представників, РФ повернули у ПАРЕ, автоматично послабивши тиск санкцій. До того ж ключові енергетичні сфери РФ, не зважаючи на санкції, і надалі експортували за кордон нафту і газ, отримуючи колосальні прибутки від країн ЄС. Ключовим партнером Москви і надалі залишалась ФРН. По суті країни ЄС, купуючи енергетичні ресурси у РФ, продовжили фінансування її війни проти України. Пасивність світової спільноти перед агресором обернулася повномасштабною війною

в центрі Європи у 2022 році. Пропагандист Кремля В. Соловйов в інформаційному зверненні центрального телеканалу відверто заявив: «Если вы считаете, что мы остановимся на Украине. – подумайте 300 раз. Напомню вам, что Украина – это всего лишь промежуточный этап в обеспечении стратегической безопасности Российской Федерации» [13]. Сподівання Кремля на підтримку російськомовного населення України не виправдались. Саме Південь і Схід стали оплотом в боротьбі українського народу із окупантом. В результаті військових поразок ЗС РФ пропаганда Кремля заявила, що війна ведеться не проти ЗСУ, а проти НАТО. Такі фейки позитивно сприймаються російським суспільством. «Священна війна» РФ із НАТО і міфічними «неонацистами та «київською хунтою» в Україні підкреслює зростаючий шовінізм російського суспільства, імперіалістичні амбіції її влади. Все це відбувається на фоні тотальної корупції і падіння життєвого рівня народу.

Президент США Джо Байден, напередодні нападу РФ на Україну, категорично заперечив втручання НАТО в українсько-російську війну. Неодноразові заяви Джо Байдена, що НАТО за жодних обставин не стане воювати за Україну були або прагненням спровокувати напад РФ, або, можливо, заспокоїти партнерів по альянсу. Можливо і перше, і друге. Не можна виключати, що США були зацікавлені в нападі на Україну. Аналітичний центр в США передбачив, що повномасштабна війна РФ посилить проти неї санкції демократичного світу. Санкції вдарять по енергетичній сфері. В перспективі це призведе до витіснення РФ із енергетичного ринку ЄС. За умови енергетичного вакууму експорт енергетичних ресурсів із США танкерами стане звичною практикою. Економічна криза РФ призведе до кризи політичної. Ключовим досягненням стане не просто перемога України, а зміна існуючого режиму в Кремлі на лояльних до США політиків РФ. Звичайно подібний сценарій виглядає занадто фантастично. Істеблішмент США доволі прагматичний, щоб так ризикувати. Варто пам'ятати, що опір українського народу загарбнику викликав подив у світі. Більшість експертів були впевнені, що РФ окупує Україну за декілька днів. Тому на початку війни ЄС, США і НАТО не здійснювали поставок зброї, напевне, думаючи, що Україна швидко програє. Події пішли за іншим сценарієм. Розвіявся міф про непереможність «другої армії» світу. В результаті ЄС, США і НАТО активно почали накладати санкції на РФ і постачати зброю в Україну. ПАРЄ офіційно визнало РФ країною терористом. Комітет Сенату США підтримав резолюцію про визнання РФ державою спонсором тероризму. Вашингтон прийняв закон про ленд-ліз для всебічної підтримки України у війні із агресором. Активну антиросійську позицію зайняла Британія. Більш стриманими у своїх оцін-

ках залишаються Франція, ФРН, Італія, Туреччина. На пострадянському просторі, захищаючи власний суверенітет, в підтримку України єдиним фронтом виступили Польща і країни Балтії. Грузія засудила агресію РФ, але її позиція є стриманою. Симпатії Угорщини і КНР на стороні РФ. Білорусь стала союзником РФ у війні проти України [1; 8; 12; 14].

За оцінками експертів для успішної боротьби із РФ країни ЄС повинні за будь-яку ціну знайти альтернативу енергетичним ресурсам РФ. За сучасних реалій виходить парадоксальна ситуація. ЄС надає Україні фінансову допомогу на боротьбу із агресором і водночас фінансує агресора, даючи йому в десятки разів більше коштів, ніж його жертві. Будуючи ПЕГ, РФ прагнула позбутися залежності від транзиту газу через територію України. Мета – мати розширене поле для політичного маневру. Зокрема тиску на Україну. Вимоги України припинити будівництво ПЕГ успіху не мали. Лобіювання власних стратегічних інтересів у політикумі ФРН перемогло колективну безпеку ЄС і України. Спільне будівництво енерготранспортних систем РФ і ФРН було взаємовигідне і перспективне. До 24 лютого 2022 року 55% експорту газу, 50% – вугілля, 35% – нафти РФ припадало саме на ФРН [7]. З початком 2023 року уряд ФРН офіційно заявив, що припиняє закуповувати енергоносії із РФ. Енергетичний ресурс в руках РФ на сьогодні є головним «козирем» в міжнародній і внутрішній політиці. Імперіалістичні амбіції РФ зростають. Рейтинг В. Путіна високий, навіть не зважаючи на те, що частина громадян Росії перед страхом мобілізації почала втікати із країни. На відміну від ЗС РФ, інформаційна пропаганда не зазнає поразок на полі бою [2; 6; 7].

Потрібно пам'ятати про ще один «козир» в РФ – ядерну зброю. В Кремлі періодично погрожують застосувати тактичну ядерну зброю. Її реальне використання, на думку міжнародних оглядачів, є малоімовірним. Однак не варто забувати, що повномасштабний наступ РФ напередодні 24 лютого також здавався малоімовірним. На кінець 2022 р. 100 тис. убитих окупантів. Значні втрати особового складу ЗСУ. Втрати серед цивільного населення. Мільйони біженців із України є реалістичним явищем, а не малоімовірним [16].

Мінські і стамбульські переговори показали, що вихід із російсько-української війни занадто складний. РФ не погоджується на деокупацію українських територій. Український уряд не готовий йти на поступки в питаннях територіальної цілісності. Київ усвідомлює, що це початок ліквідації державного суверенітету України. До того ж, в умовах контрнаступу ЗСУ і поставок зброї від політичних партнерів, виконання подібних вимог РФ є не доречним. Натомість традиційно нейтральні Швеція і Фінляндія заявили про бажання стати членами НАТО. Країни НАТО рекордно збільшили

видатки на оборону і допомогу Україні в боротьбі із РФ. Чисельна присутність військ НАТО у техніці і особового складу у країнах постсоціалістичного простору помітно зростає. Країни Балтії і Польщі почали говорити про можливу окупацію РФ їхніх територій [15].

Таким чином, поставлених цілей РФ не досягла. Водночас не варто передчасно святкувати перемогу. Потрібно розуміти, що у військовому і економічному плані Кремль залишається дуже серйозним ворогом. Лише колективною підтримкою України і цілковитою блокадою РФ світ може зупинити те, що людство почало називати «рашизм». Зникнення України із політичної карти світу не зупинить агресію РФ. Навпаки, може стати прологом до Третьої світової війни із застосуванням ядерної зброї.

Висновки. Розпад СРСР був закономірним явищем. Пострадянська еліта РФ в боротьбі за владу визнала незалежність України. 1990і роки стали періодом випробування для РФ.

Прихід до влади В. Путіна став логічним наслідком пострадянської ментальності всіх верств російського народу. В країні було створено авторитарний режим правління.

Для підтримки існуючої моделі управління і реалізації імперіалістичних амбіцій в народі було створено образ внутрішнього, згодом – зовнішнього ворога. Запущено інформаційну пропаганду з метою реставрації СРСР.

Дипломатична поразка в геополітичній боротьбі за вплив на пострадянському просторі обумовили агресію РФ проти Грузії. Пасивність ЄС, США і НАТО підготувало ґрунт для подальшої агресії в Україні.

Повномасштабна війна РФ проти України є викликом для всього світу. За умови подальшої підтримки України ЄС і НАТО мають можливість зупинити агресію Кремля. За інших обставин можливе розширення агресії РФ на інші країни пострадянського простору – членів ЄС і НАТО та стати початком глобального військового конфлікту та навіть світової війни.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Богданьок О. У США Сенат схвалив оборонний бюджет на 2023 рік 800 млн дол допомоги Україні. *Суспільні новини*. 16 грудня 2022 р. URL: <https://suspilne.media/340162-u-ssa-senat-shvalivoboronnij-budzet-na2023-rik-z-800-mln-dol-dopomogi-ukraini/>.
2. Візгін О. Чи зможе світ відмовитись від енергоресурсів РФ та чим замінити російську нафту. *Факти. Світ*. 13 квітня 2022 р. URL: <https://fakty.com.ua/ua/svit/20220413-chy-zmozhe-svit-vidmovytysya-vid-energoresursiv-rf-ta-chym-zaminyty-rosijsku-naftu/>.
3. Гордієнко В. Україна в рашистських фільмах! Історія кіно-зомбування. *Бук Інфо. Культура*. 10 квітня 2022 р. URL: <https://bukinfo.com.ua/kultura/ukrajina-v-rashystskiyh-filmah-istoriya-kino-zombuvannya/>.

4. Дроздова Є., Гарасим А. Православний зсув. Що відбувається у церковному житті країни під час війни. *TEXTY.ORG.UA*. Статті. 19 жовтня 2022 р. URL: <https://texty.org.ua/articles/107994/pravoslavnyj-zsuvsho-vidbuvayetsya-u-cerkovnomu-zhytti-krayiny-pid-chas-vijny/>

5. Идеолог «русского мира» и «мозг Путина»: кто такой Александр Дугин, про которого все говорят. *ФОКУС. Военный фокус*. 22 августа 2022 г. URL: <https://focus.ua/voennye-novosti/526303-ideolog-russkogo-mira-i-mozg-putina-kto-takoy-aleksandr-dugin-pro-kotorogo-vse-govoryat>

6. Левада-Центр. (Аналитический центр Юрия Левады). Путин. URL: <https://www.levada.ru/tag/putin/>

7. Німеччина заявила, що більше не купує російський газ, нафту, вугілля. *FINBALANCE. Фінанси та економіка*. 05 грудня 2022 р. URL: <https://finbalance.com.ua/news/nimechchina-zayavila-shcho-bilshe-ne-kupu-rosiyskiy-gaz-naftu-vuhillya>.

8. Прищепя Я. Комітет Сенату США схвалив резолюцію про визнання РФ країною-спонсором тероризму. *Суспільне новини*. 24 червня 2022 р. URL: <https://suspilne.media/253560-komitet-senatu-ssa-shvaliv-rezoluciu-pro-viznanna-rf-krainou-sponsorom-terorizmu/>.

9. Путин назвал распад СРСР трагедией и «распад исторической России». *РБК компании*. 30 лет без СРСР, 12 декабря 2021 г. URL: <https://www.rbc.ru/politics/12/12/2021/61b5e7b79a7947689a33f5fe>

10. Риклін О. Двадцять років Володимира Путіна в Росії. Проект «здувається». *Радіо Свобода. ПОЛІТИКА*. 09 серпня 2019 р. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/rosija-putinskyj-projekt-zduvajetsia/30100176.html>.

11. Романюк Р. Автокефалія православної церкви України: як це було. *Українська правда*. 06 січня 2019 р. URL: <https://www.pravda.com.ua/articles/2019/01/6/7202999/>

12. Скрипченко Т. Підтримка України у світі: які країни схвалюють надання зброї та санкції проти Росії. *Європейська правда*. 20 червня 2022 р. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2022/06/20/7141506/>.

13. Чекис О. Путин наградил пропагандиста Соловьева за «формирование образа России». *ZN.UA. Главная. Мир*. 16 июля 2022 г. URL: <https://zn.ua/WORLD/putin-nahradil-propahandista-soloveva-za-formirovanie-obraza-rossii.html>

14. Чопа В. Україна прагнула отримати ПДЧ в НАТО разом з Грузією. А що зараз? *Українформ*. 04 березня 2021 р. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-polytics/3202115-ukraina-pragnula-otrimati-pdc-v-nato-razom-z-gruzieyu-a-so-zaraz.html>.

15. Шанкар П. Сааков В. Вступ Фінляндії і Швеції до НАТО й безпека на півночі Європи. *Made for minds. Конфлікти. Швеція*. 13 травня 2022 р. URL: <https://www.dw.com/uk/yaki-novi-vykylyku-prynese-vstup-finliandii-ta-shvetsii-do-nato-dlia-krain-baltii-y-nato/a-61778471>.

16. Шевченко Ю. Втрати Росії в Україні можуть у 10 разів перевищити втрати США у В'єтнамі. *Newsweek. ТСН. Україна*. 07 грудня 2022 р. URL: <https://tsn.ua/ukrayina/vtrati-rosiyi-v-ukrayini-mozhut-u-10-raziv-perevischitivtrati-ssha-u-v-yetnami-newsweek-2217766.html>

REFERENCES:

1. Bogdanok O. U SShA Senat skhvaliv obo-ronnii byudzhet na 2023 rik 800 mln dol dopomogi Ukraini. *Suspilni novini*. 16 grudnya. 2022. URL: <https://suspilne.media/340162-u-ssa-senat-shvaliv-oboronnij-budzet-na2023rik-z-800-mln-dol-dopomogi-ukraini> [in Ukrainian].
2. Vizgin O. Chi zmozhe svit vidmovitis vid energo-resursiv RF ta chim zaminiti rosiisku naftu. *Fakti. Svit*. 13 kvitnya. 2022. URL: <https://fakty.com.ua/ua/svit/20220413-chy-zmozhe-svit-vidmovytysya-vid-energoresursiv-rf-ta-chym-zaminyty-rosijsku-naftu/> [in Ukrainian].
3. Gordienko V. Ukraina v rashistskikh filmakh! Istoriya kino-zombuvannya. *Buk Info. Kultura*. 10 kvitnya. 2022. URL: <https://bukinfo.com.ua/kultura/ukrajina-v-rashystskyh-filmah-istoriya-kino-zombuvannya> [in Ukrainian].
4. Drozdova Є. Garasim A. pravoslavni zsvu. Shcho vidbuvaetsya u tserkovnomu zhitti kraini pid chas viini. *TEXTY.ORG.UA. Stati*. 19 zhovtny. 2020 URL: <https://texty.org.ua/articles/107994/pravoslavnyj-zsvu-sho-vidbuvayetsya-u-cerkovnomu-zhytti-krayiny-pid-chas-vijny/> [in Ukrainian].
5. Ideolog “ruskogo mira” i “mozg Putina”: kto takoi Aleksandr Dugin, pro kotorogo vse govoryat. *FOKUS. Voennyi fokus*. 22 avgusta. 2022. URL: <https://focus.ua/voennye-novosti/526303-ideolog-russkogo-mira-i-mozg-putina-kto-takoy-aleksandr-dugin-pro-kotorogo-vse-govoryat>
6. Levada-Tsentr. Analiticheskii tsentr Yuriya Levady. Putin. 2022. URL: <https://www.levada.ru/tag/putin/> (in Russian).
7. Nimechchina zayavila, shcho bilshe ne kupue rosiiskii gaz, naftu, vugillya. *FINBALANCE. Finansita ekonomika*. 05. grudnay 2022. URL: <https://finbalance.com.ua/news/nimechchina-zayavila-shcho-bilshe-ne-kupu-rosiyskiy-haz-naftu-vuhillya> [in Ukrainian].
8. Prishchepa Ya. Komitet Senatu SShA skhvaliv rezolyutsiyu pro viznannya RF krainoyu-sponsorom terorizmu. *SUSPILNE NOVINI*. 24 chervnya. 2022. URL: <https://suspilne.media/253560-komit-et-senatu-ssa-shvaliv-rezoluciu-pro-viznanna-rf-krainou-sponsorom-terorizmu/> [in Ukrainian].
9. Putin nazval raspad SRSR tragediei i “raspadom istoricheskoi Rossii”. *RBK kompanii*. 30 let bez SRSR. 12 dekabrya. 2021. URL: <https://www.rbc.ru/politics/12/12/2021/61b5e7b79a7947689a33f5fe> [in Russian].
10. Riklin O. Dvadtsyat rokiv Volodimira Putina v Rosii. Proekt “zduvaetsya”. *Radio Svoboda. POLITIKA*. 09 serpnya. 2019. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/rosija-putinskyj-projekt-zduvajetsia/30100176.html> [in Ukrainian].
11. Romanyuk R. Avtokefaliya pravoslavnoi tserkvi Ukraini: yak tse bulo. *Ukrainska pravda* 06 sichnya. 2019. URL: <https://www.pravda.com.ua/articles/2019/01/6/7202999/> [in Ukrainian].
12. Skripchenko T. Pidtrimka Ukraini u sviti: yaki kraini skhvalyuyut nadannya zbroy ta sanktsii proti Rosii. *Evropeiska Pravda*. 20 chervnya. 2022. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2022/06/20/7141506/> [in Ukrainian].
13. Chekis O. Putin nagradil propagandista Sloveva za “formirovanie obraza Rossii”. *ZN.UA. Glavnaya. Mir*. 16 iyulya. 2022. URL: <https://zn.ua/WORLD/putin-nahradil-propahandista-soloveva-za-formirovanie-obraza-rossii.html> (in Russian).
14. Chopa V. Ukraina pragnula otrirati PDCh v NATO razom z Gruziiyu. A shcho zaraz? *Ukrinform*. 04 bereznya. 2021. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-polytics/3202115-ukraina-pragnula-otrimati-pdc-v-nato-razom-z-gruziiyu-a-so-zaraz.html> [in Ukrainian].
15. Shankar P. Saakov V. Vstup Finlyandii i Shvetsii do NATO i bezpeka na pivnochi Evropi. Made for minds. Konflikty. Shvetsiya. 13 travnya. 2022. URL: <https://www.dw.com/uk/yaki-novi-vyklyky-prynese-vstup-finliandii-ta-shvetsii-do-nato-dlia-krain-baltii-y-nato/a-61778471> [in Ukrainian].
16. Shevchenko Yu. Vtrati Rosii v Ukraini mozhut u 10 raziv perevishchiti vtrati SShA u Vetnami – Newsweek. TSN. Ukraina. 07 grudnya 2022. URL: <https://tsn.ua/ukrayina/vtrati-rosiyi-v-ukrayini-mozhut-u-10-raziv-perevischitivtrati-ssa-u-v-yetnami-news-week-2217766.html> [in Ukrainian].

Domestic political problems in the Russia and their impact on foreign policy

Panasyuk Valentyn Anatoliiovych

Candidate of Political Sciences, Lecturer
Separate Structural Unit
“Kyiv Transport and Economic
Vocational College”
of the National Transport University
Vasylkivska str., 20, Kyiv, Ukraine
ORCID: 0000-0003-4655-0553

Makievska Kateryna Yuriivna
Student

Educational and Scientific Institute
of International Relations
of the Kyiv National
Taras Shevchenko University
Yu. Illenka str., 36/1, Kyiv, Ukraine
ORCID: 0000-0002-4681-3379

The article examines the influence of internal political processes on the foreign policy of the Russian Federation at the time of independence. Therefore, the purpose of the article is to determine the influence of internal political processes on the foreign policy of the Russian Federation during the period of independence. The consequences of the collapse of the USSR for the pro-government elite of Moscow are revealed. The reasons and consequences of the construction of an authoritarian regime in the Russian Federation are clarified. The ideological foundations of the Kremlin's foreign policy are analyzed. The causes and possible consequences of the Ukrainian-Russian war are determined.

It was noted that the collapse of the USSR was a natural phenomenon. As of 1991, this corresponded to the interests of the Communist elite of the Kremlin, opposed to M. Gorbachev. It was established that the coming to power of V. Putin was a natural phenomenon for the post-Soviet society. In the absence of transformational changes, the authoritarian regime was restored. Domestic political processes destroyed opposition centers in the country and provoked an aggressive foreign policy. The elite of the “old formation” set the goal of reviving the USSR through geopolitical struggle. Having suffered a defeat, it moved to open military occupation of the countries of the post-Soviet space. The struggle of the Russian Federation for influence in the post-Soviet space was accompanied by a “dirty” information campaign, active support of the Russian Orthodox Church for the criminal actions of the pro-government elite of the Russian Federation. The goal is to zombie one's own population in order to establish an authoritarian regime, to create in Russian society the image of an external and internal enemy necessary for the Kremlin, to discredit Ukraine, the USA, the EU and NATO in the Russian Federation and the world. The restrained position of the USA and NATO regarding the imperialist ambitions of the Russian Federation led to: the occupation of certain territories of Georgia; war against Ukraine; confrontation of the Russian Federation with the USA, the EU and NATO; put the world on the brink of the Third World War. The collective support of Ukraine by the Euro-Atlantic community is the only possible scenario for saving society from further escalation of Russian aggression in the post-Soviet space.

Key words: *propaganda, elite, opposition, revolution, “Russian peace”, war, occupation, transformation, geopolitics, integration.*